דרשוני כרך א — מדרשי בנות צלפחד

מדרשי בנות צלפחדרבקה לוביץ

'וַתִּקְרַבְנָה בְּנוֹת צְלָפְחָד... וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה נֹעָה וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְתִרְצָה' (במדבר כז, א)

מדוע נקראו בתחילה בנות צלפחד ורק אחר כך מנאן בשמותיהן?על שם צל ופחד שהיו בהן בתחילה. שבתחילה ישבו בצל אביהן, ופחדו לשאת את ראשן. משנתקרבו האחיות זו לזו, נתעצמו ונודעו בשמותיהן, שנאמר 'ותקרבנה בנות צלפחד... ואלה שמות בנתיו'.

'כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד דֹּבְרֹת' (שם, כז, ז)

שאלה תנות את האלוהים: אם אמת דיברו בנות צלפחד, מדוע לא כתבת כן בתורתך, שהרי אתה אמת ותורתך אמת ודברך קיים לעולם?ענה לה האלוהים: 'אמת מארץ תצמח' (תהלים פה, יב).שאלה תנות: וכי לא נאמר 'תורת ה' תמימה' (שם, יט, ח)?ענה לה האלוהים: כבר כתבתי בתורתי 'תמים תהיה עם ה' אלהיך' (דברים יח, יג). ועוד שאמרתי: 'התהלך לפני והיה התמים' (בראשית יז, א).יש אמת היורדת ממרומים ויש אמת הצומחת מלמטה. אשרי הדור שבו פוגשת אמת של מעלה באמת של מטה. הוא שנאמר 'אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף' (תהלים פה, יב).

ציניקנים שבאותו הדור היו אומרים: בנות צלפחד אין פיהן ולבן שווהאמרו: לכוחן הן עושות, לעושרן הן עושות, על מנת להשוות עצמן לזכרים בנחלה הן עושות, שלא לשם שמים הן עושות.לפיכך אמרה התורה: 'כֵּן בנות צלפחד דברת'. 'כֵּן' משום 'כנוּת'. 'כֵּן' משום 'נכון דיברו':לכוחן הן עושות, לעושרן הן עושות, להשוות עצמן לזכרים בנחלה הן עושות, לשם שמים הן עושות.

מדרש זה פורסם לראשונה בתוך: רבקה לוביץ, 'ותלך לדרוש – מדרש נשי יוצר', טובה כהן (עורכת), האשה ביהדות: סדרת דיונים, 11 (תשס"ג), עמ' 24.

שאלה תנות – ראו מדרשי בת יפתח, רבקה לוביץ, עמ' 100.